

16.01.2019
La Nr.

Nr. 01-10/3
din

**Curtea Constituțională
a Republicii Moldova**

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

**Opinie
AMICUS CURIAE
pentru Curtea Constituțională**

asupra sesizării nr. 201a din 13.12.2018 privind controlul constituționalității art. 4 alin. (4) lit. m) din Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 13 lit e), pct. 20 subpct. 6/2) din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 05.09.2006 (Dosarul nr. 201a/2018)

**prezentată de
Maia Bănărescu, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului**

1. ÎNTRUDUCERE

Pe rol la Curtea Constituțională a Republicii Moldova se află în examinare sesizarea nr. 201a din 13.12.2018 privind controlul constituționalității art. 4 alin. (4) lit. m) din Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 13 lit e), pct. 20 subpct. 6/2) din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 05.09.2006 (Dosarul nr. 201a/2018).

Examinarea sesizării în cadrul ședinței publice a Curții este preconizată pentru data de 18 ianuarie, ora 10.00.

În calitate de Avocat al Poporului pentru protecția drepturilor copilului consider, că sintagmele „mame” și „mamele” din prevederile legale contestate contravin prevederilor art.16 coroborat cu art.28, 36, 47, 48 și 49 din Constituția Republicii Moldova.

Recunoașterea drepturilor omului înseamnă nu numai dreptul de a le exercita, ci și îndeplinirea anumitor obligații. În conformitate cu dreptul internațional, statele își asumă obligația de a respecta, proteja și îndeplini drepturile omului. Respectarea drepturilor omului implică neintervenția statului în exercitarea drepturilor omului și refuzul de a restrânge drepturile. Obligația de a proteja drepturile omului cere statului să prevină orice abatere. Aplicarea drepturilor omului obligă statul să garanteze implementarea nestingherită a drepturilor fundamentale ale omului.

Potrivit art. 11 lit. c) din Legea nr.52 cu privire la Avocatul Poporului, Ombudsmanul are dreptul să asiste și să ia cuvântul la ședințele Curții Constituționale.

Examinând circumstanțele expuse, considerăm oportun de a interveni în fața domniilor voastre cu prezentarea opiniei Avocatului Poporului pentru protecția copilului prin prisma standardelor în domeniul drepturilor omului, în mod special pentru respectarea interesului superior al copilului.

2. NORMELE LEGALE CONTESTATE

Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală:

Art.4 alin.(4) lit.(m)

(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual:

m) **mame** cu patru și mai mulți copii;

Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 05.09.2006:

13. Instituțiile responsabile de prezentarea listelor persoanelor neangajate, asigurate din contul bugetului de stat sînt:

e) autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi – pentru copiii neîncadrați la învățătură pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani, persoanele care îngrijesc la domiciliu o persoană cu dizabilitate severă care necesită îngrijire și/sau supraveghere permanentă din partea altei persoane cu vîrsta de la 18 ani, **mamele** cu patru și mai mulți copii;

20. Pagina doi de completare a poliței de asigurare conține următoarele date:

6²) pentru **mamele** cu patru și mai mulți copii – pe termen nelimitat;

3. STANDARDELE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Prevederi relevante ale Constituției Republicii Moldova:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Articolul 36

Dreptul la ocrotirea sănătății

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit.

(3) Structura sistemului național de ocrotire a sănătății și mijloacele de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii organice.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

Articolul 48

Familia

(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(2) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(3) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege.

(4) Copiii sînt obligați să aibă grijă de părinți și să le acorde ajutor.

Articolul 49

Protecția familiei și a copiilor orfani

(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulînd dezvoltarea instituțiilor necesare.

(3) Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educația copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitățile de binefacere față de acești copii.

Legea nr. 5-XVI din 09.02.2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați

Articolul 1. Scopul legii

Scopul prezentei legi constă în asigurarea exercitării drepturilor lor egale de către femei și bărbați în sfera politică, economică, socială, culturală, în alte sfere ale vieții, drepturi garantate de Constituția Republicii Moldova, în vederea prevenirii și eliminării tuturor formelor de discriminare după criteriul de sex.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

discriminare după criteriul de sex – orice deosebire, excepție, limitare ori preferință având drept scop ori consecință limitarea sau intimidarea recunoașterii, exercitării și implementării pe bază de egalitate între femei și bărbați a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

Articolul 5. Interzicerea discriminării după criteriul de sex

(1) În Republica Moldova, femeile și bărbații beneficiază de drepturi și libertăți egale, fiindu-le garantate și șanse egale pentru exercitarea lor.

(2) Promovarea unei politici sau efectuarea de acțiuni care nu asigură egalitatea de șanse între femei și bărbați se consideră discriminare și trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente, conform legislației.

(3) Discriminarea după criteriul de sex poate fi directă, indirectă, prin asociere sau prin victimizare.

(4) Acțiunile care limitează sau exclud sub orice aspect tratarea egală a femeilor și bărbaților se consideră discriminatorii și sînt interzise.

Legea nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității

Articolul 1. Scopul legii și domeniul de aplicare

(1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

(2) Prevederile prezentei legi nu se extind asupra și nu pot fi interpretate ca aducînd atingere:

- a) familiei care se întemeiază pe căsătoria liber consimțită dintre bărbat și femeie;
- b) raporturilor de adopție;
- c) cultelor religioase și părților lor componente în partea ce ține de convingerile religioase.

Articolul 2. Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații:

discriminare – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea

comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse;

discriminare directă – tratarea unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile prohibitive în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă;

Articolul 8. Interzicerea discriminării privind accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului

Este interzisă orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la:

- a) serviciile oferite de autoritățile publice;
- b) serviciile de asistență medicală și alte servicii de sănătate;

Declarația Universală a Drepturilor Omului

Art.25

1. Orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de șomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale

Articolul 9

Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitatea socială, inclusiv asigurări sociale

Articolul 12

1. Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală pe care o poate atinge.

2. Măsurile pe care statele părți la prezentul Pact le vor adopta în vederea asigurării exercitării depline a acestui drept vor cuprinde măsurile necesare pentru a asigura:

- a) scăderea mortalității noilor născuți și a mortalității infantile, precum și dezvoltarea sănătoasă a copilului;
- b) îmbunătățirea tuturor aspectelor igienei mediului și ale igienei industriale;
- c) profilaxia și tratamentul maladiilor epidemice, endemice, profesionale și a altora, precum și lupta împotriva acestor maladii;
- d) crearea de condiții care să asigure tuturor servicii medicale și un ajutor medical în caz de boală.

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului
ARTICOLUL 3

1. În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala.

2. Statele părți se obligă să asigure copilului protecția și îngrijirea necesare în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale altor persoane cărora acesta le-a fost încredințat în mod legal, și în acest scop vor lua toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.

3. Statele părți vor veghea ca instituțiile, serviciile și așezămintele care răspund de protecția și îngrijirea copiilor să respecte standardele stabilite de autoritățile competente, în special cele referitoare la securitate și sănătate, la numărul și calificarea personalului din aceste instituții, precum și la asigurarea unei supravegheri competente.

ARTICOLUL 5

Statele părți vor respecta responsabilitățile, drepturile și îndatoririle ce revin părinților naturali ai copilului sau, după caz și conform tradiției locale, membrilor familiei lărgite sau comunității, tutorilor sau altor persoane care au, prin lege, copii în îngrijire, de a asigura, de o manieră corespunzătoare capacităților în continuă dezvoltare ale copilului, îndrumarea și orientarea necesare în exercitarea de către copil a drepturilor recunoscute în prezenta Convenție.

ARTICOLUL 16

1. Nici un copil nu va fi supus unei imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața sa privată, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondența sa, precum și nici unui fel de atac ilegal la onoarea și reputația sa.

2. Copilul are dreptul la protecția garantată de lege împotriva unor astfel de imixțiuni sau atacuri.

ARTICOLUL 18

1. Statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Părinții sau, după caz, reprezentanții săi legali sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului.

2. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea responsabilității care le revine în

legătură cu creșterea copilului și vor asigura crearea instituțiilor, așezămintelor și serviciilor de îngrijire a copiilor.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiilor ai căror părinți muncesc dreptul de a beneficia de serviciile și așezămintele de îngrijire a copiilor, pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.

Convenția ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei

Articolul 5

„Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru:
a) a modifica schemele și metodele de comportament social și cultural al bărbatului și femeii, pentru a se ajunge la eliminarea prejudecăților și practicilor cutumiare sau de altă natură care sunt bazate pe ideea de inferioritate sau superioare a unui sex, sau pe imaginea șablon privind rolul bărbatului sau al femeii;

b) a asigura ca educația în familie să contribuie la o înțelegere clară a faptului că maternitatea este o funcție socială și recunoașterea responsabilității comune a bărbatului și femeii în creșterea și educarea copiilor și în asigurarea dezvoltării lor, ținând seama că interesul copilului este condiția primordială în toate cazurile.”

Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

Articolul 8 Dreptul la respectarea vieții private și de familie

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea

Articolul 14 Interzicerea discriminării

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

4. CONCLUZII

Dreptul fiecărui cetățean la ocrotirea sănătății este garantat de art.36 din Constituție. Potrivit art.36 alin.(2) din Constituție, minimul asigurării medicale oferit de stat este gratuit.

În Hotărârea nr.2 din 28 ianuarie 1999, Curtea a statuat că „potrivit Constituției, anume statul, prin intermediul autorităților sale publice, este garantul acestui drept constituțional al cetățenilor. El stabilește și asigură acordarea unui minim gratuit de asistență medicală.”

De asemenea, potrivit art.47 din Constituție, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

Dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății derivă și din art.25 alin.(1) din Declarația Universală a Drepturilor Omului și Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

Astfel, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale recunoaște în art.9 dreptul pe care îl are orice persoană la asigurări sociale, iar potrivit art.12 alin.(2) lit.d) din Pact, măsurile pe care statele părți le vor adopta în vederea asigurării exercitării depline a acestui drept vor cuprinde măsurile necesare creării de condiții care să asigure tuturor servicii medicale și un ajutor medical în caz de boală.

Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale¹ a îndemnat statul să-și intensifice eforturile de eliminare a stereotipurilor legate de rolurile celor două sexe și să promoveze divizarea egală a responsabilităților de familie și îngrijire între femei și bărbați inclusiv prin sporirea serviciilor publice de îngrijire a copiilor. Totodată, a recomandat statului să întreprindă toate măsurile pentru a asigura ca sistemul obligatoriu de asigurare medicală acoperă fiecare persoană.

Sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală din Republica Moldova este reglementat de Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală. Sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, potrivit reglementărilor existente, se organizează și funcționează având la bază: *principiul unicității*, *principiul egalității*², *principiul solidarității*, *principiul obligativității*, *principiul contributivității* și *principiul repartiției*³.

Odată cu aderarea la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Republica Moldova se obligă să asigure copilului protecția și îngrijirea necesară

¹ Observații finale privind al treilea raport periodic al Republicii Moldova al Comitetului pentru Drepturile, Economice, Sociale și Culturale, 6 octombrie 2017

² b) *principiul egalității*, potrivit căruia tuturor participanților la sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală (plătitori de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, prestatori de servicii medicale și beneficiari de asistență medicală) li se asigură un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

³ Art.5 din Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală

în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale altor persoane cărora acesta le-a fost încredințat în mod legal, și în acest scop vor lua toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare⁴.

În jurisprudența sa⁵, Curtea Constituțională a reținut că dreptul la respectarea vieții de familie include în sine și relația dintre părinte și copil. În acest sens, între copil și părinții săi există o legătură constitutivă a unei vieți familiale, fiecare având drepturi și obligații specifice.

Drepturile părintești constituie o categorie specială de drepturi care conferă titularilor mai mult o îndatorire decât un privilegiu, în măsura în care ele reprezintă o sumă de prerogative care trebuie exercitate nu în interesul titularilor, ci în interesul superior al copilului.

Curtea Europeană a arătat că "Între părinți există o egalitate fundamentală *inter alia* referitor la drepturile părintești" și deci că un drept ce se cuvine unuia dintre părinți, în speță mamei, se cuvine și celuilalt părinte⁶.

Constituția Republicii Moldova garantează tuturor drepturi și libertăți egale, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială (articolul 16). Constituția prevede, de asemenea, protecția de către stat a familiei. Îngrijirea copiilor și educarea lor este un drept și o îndatorire ce le revine părinților în sarcină egală (articolele 48-49).

Prin Hotărârea Guvernului nr. 259 din 28.04.2017 au fost aprobate Strategia pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017-2021 și Planul de acțiuni privind implementarea acesteia.

Acest document de politici publice are drept scop cultivarea respectului față de rolul legii în realizarea protecției drepturilor omului, asigurării valorilor unui stat de drept, creșterii economice și durabilității societății în general. Egalitatea între femei și bărbați înseamnă drepturi, oportunități și responsabilități egale pentru fiecare femeie și bărbat în toate sferile vieții publice și private. Acest principiu este încorporat în toate tratatele internaționale din domeniul drepturilor omului și consfințit în Legea supremă a țării. Programele guvernamentale reprezintă expresia clară de implicare, promovare și susținere a egalității între femei și bărbați, demonstrând astfel și angajamentele asumate în plan internațional pentru promovarea și respectarea principiului democrației.

Cadrul normativ care formează baza politicilor în domeniul egalității de gen din Republica Moldova s-a elaborat în conformitate cu documente internaționale de referință, la care statul este parte: Declarația Universală a

⁴ Art. 3 alin.(2) din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului

⁵ Hotărârea Curții Constituționale Nr. 19 din 06.06.2017, Curtea Constituțională

⁶ Cauza *Hoffmann vs. Austria* (petiția 12875/1987, hotărârea din 13.04.1992)

Drepturilor Omului (1948), Convenția asupra drepturilor politice ale femeii (1952), Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (1966), Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (1979), Declarația și Platforma de Acțiune de la Beijing (1995), convențiile relevante ale Organizației Internaționale a Muncii, Obiectivele de dezvoltare durabilă. La Summitul privind Dezvoltarea Durabilă din data de 25 septembrie 2015, statele-membre ale Organizației Națiunilor Unite (în continuare – ONU) au adoptat Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, care include un set de 17 Obiective de dezvoltare durabilă pentru a pune capăt sărăciei, a lupta cu inegalitatea și injustiția și a soluționa problemele ce țin de schimbările climatice pînă în anul 2030. Obiectivul 5 se referă în mod explicit la dimensiunea de gen, iar celelalte includ transversal perspectiva de gen în domenii precum sărăcia, sănătatea, schimbările climatice, infrastructura, securitatea alimentară, ocuparea forței de muncă, gestionarea durabilă a resurselor naturale, creșterea economică, accesul la justiție.

În obiectivul specific privind integrarea dimensiunii de gen în politicile din domeniul sănătății și în programele de instruire a cadrelor medicale din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei menționate⁷ este preconizat elaborarea și ajustarea cadrului normativ din domeniul sănătății prin prisma dimensiunii de gen.

Actele normative naționale și internaționale citate mai sus arată că Republica Moldova și-a asumat, obligația pozitivă de a lua măsuri pentru eliminarea discriminării în domeniul egalității de gen. Obligația asumată tinde să lichideze deficiențele și barierele cu care se confruntă persoanele în toate domeniile, inclusiv în domeniul serviciilor medicale.

Potrivit Legii Nr. 5 din 09.02.2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, femeile și bărbații au drepturi egale în sfera politică, economică, socială, culturală, în alte sfere ale vieții, drepturi garantate de Constituția Republicii Moldova, orice formă de discriminare după criteriul de sex fiind interzisă. În aceeași ordine de idei se înscrie Legea Nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității.

Consider că scoaterea în evidență a termenului „mame” și „mamele” în norma contestată⁸ instituie o discriminare fondată pe sex.

În consecință, statul, atunci când decide să instituie un sistem de asigurare obligatorie de asistență medicală, trebuie să facă acest lucru într-un mod compatibil cu articolul 16 din Constituție.

---

⁷ Strategia pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017-2021 și Planul de acțiuni privind implementarea

⁸ art. 4 alin. (4) lit. m) din Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 13 lit e), pct. 20 subpct. 6/2) din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 05.09.2006.

Progresul spre egalitatea de gen a devenit un obiectiv major în statele membre ale Consiliului Europei și că, prin prisma textelor pertinente ale Consiliului Europei și a jurisprudenței Curții Europene, numai considerente foarte puternice ar putea determina aprecierea unei diferențe de tratament ca fiind compatibilă cu Convenția Europeană (a se vedea hotărârile CEDO *Burghartz v. Elveția* din 22 februarie 1994, § 27 și *Schuler-Zgraggen v. Elveția* din 24 iunie 1993 etc.)

La argumentul despre rolul social pe care îl joacă femeile în educația copiilor, în cazul *Petrovic v. Austria* din 27 martie 1998, Curtea Europeană a remarcat evoluția progresivă a societății față de o repartizare mai egală între bărbați și femei a responsabilităților de creștere a copilului. În cauza *Weller v. Ungaria* din 31 martie 2009, Curtea a constatat o discriminare fondată pe statutul parental în faptul că tații naturali nu aveau dreptul la alocații parentale, în timp ce mamele, părinții adoptivi și tutorii puteau beneficia de această alocație (§§ 30-35).

Urmând raționamentul Curții Europene, referințele la tradiții, prejudecăți generale sau atitudini sociale majoritare predominante într-o anumită țară nu sunt suficiente pentru a justifica o diferență de tratament fondată pe sex. De exemplu, statele nu pot impune tradiții în care este adânc înrădăcinată ideea că bărbatul joacă un rol-cheie, iar femeia – un rol secundar în familie (a se vedea hotărârea CEDO *Ünal Tekeli v. Turcia*, § 63)⁹.

Practica Curții Europene a Drepturilor Omului (*printre multe altele, a se vedea cauza D.H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57*) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamant atunci când petiționara/ul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.

Discriminarea în norma legală contestată poate fi examinată prin prisma următoarelor elemente:

- 1) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept;
- 2) aplicat în comparație cu alte persoane;
- 3) cu care persoana se află în situație analogică;
- 4) în baza unui criteriu protejat.

În contextul celor relatate deducem că normele contestate generează discriminare bazată pe sex/gen în exercitarea dreptului la asistența medicală și dreptului la creșterea și asigurarea bunăstării copilului, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi.

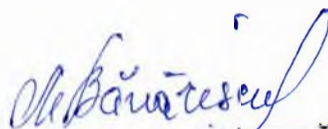
---

⁹ Hotărârea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 32 alin. (4) lit.j) din Legea nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor (*Sesizarea nr. 12a/2012*)

Consider că o astfel de restricție, impusă unui grup de persoane, fiind fondată pe sex/gen, depășește domeniul de aplicare a unei marje de apreciere a statului acceptabile, oricât de largă ar fi, și că este incompatibilă cu articolul 16 din Constituție, combinat cu articolele 28, 36, 47, 48 și 49 din Constituție.

Prin urmare, excluderea persoanelor de sex/gen masculin(taților) de la exercitarea dreptului la asigurarea obligatorie de asistență medicală, în timp ce persoanele de sex feminin au acest drept, nu poate fi considerată ca fiind fondată pe o justificare obiectivă sau rezonabilă. Prin urmare, conchidem că această diferență de tratament constituie o discriminare bazată pe sex/gen și constituie o ingerință în exercitarea drepturilor părintești.

**Cu cele mai înalte
considerațiuni,**

**Maia BĂNĂRESCU
Avocatul Poporului pentru
drepturile copilului**

Ex.Muntean Ig.
022 234 800